

SORKARINI KAN.DIKE AGANANI

EIA ni parakatano pangchake samtangtango nantingrikani ko talalatna gita tariani, 14-9-2006 tarik o MoEF aro uni nambate A.ning niko bikote man.gipa bostuko tarigimin EIA ni niam (Feb, 2020) India ni MoEF Sorkari samtangtango talatna ro.ongko bikoatna Song – Maraka Chiring, Manggapara P. O Zekabari District West Garo Hills, Meghalaya 0.80 Ha bikoatani dalani B1 Gadango ga.aka Shri Mathew Ch. Momin ni bimung on ro.ongko bikotani patta ko on.aha, je ni dal.ani 0.80 Ha ongen unbaksana ro.ongko bikotani biap song – Bollonggre, P.O. Dhanua, P.S. Tura, District: West Garo Hills, State- Meghalaya ongen, la ro. Ongko bikotna Sorkari ni bakrimani baksa bilsa 30 na ongen.

Ia minggimin kam ni dam Rs. 7.10 lacs ong.a. Chu.gimik map waring ni gita 6,28,400 MT aro bilsa bonga ni chugimik mangipa bosturang 3,61,300 Mt aro bangbatsranggipa 4530 MT/annum (bilsa)ong.a Ia sulsul niam gita kam ko tasrisoaniara a.ningoniko bikote mangipa bostuko ripingnagita ong.a.

Samtatango dongipana aro mande aro Mandeni tarigimin bostuni naljokanina

Ong.telaigipa chiring ni jokanirang ro.ong ko bikotgipa biap ni sepango nikna gita manja aro indakgipa chring rang ko champengna gita ro.ongko otanio manja, ia kam ko chiningni kosako o sa dakna gita mangan, je dakode, ro.ongko bikotanio chiring ni jokani nangdimnagita manjawa. Dingtangmancha A.ningni asalkode nikja indiba chonbea bakni git aba asalrang dongenchimoba uko bikote dingtangate donsogimi manchigipa biap o dongen. Ia A.sal ko ge.a gamanio jakkalgen . A. ningni ko bikotaniko dakon je nangija bosturang ko, ramarang tarianio ba gipin kamrangna jakkalgen. Je mandean patta ko bhara ra.engachim ua mande ba uko palatna gita sorkarini kamko kana dongimin manderang chi bie mangan. Je gitachigipa jabol ba a.aniko bikote mangipa nangija bosturang ko manchisogimin biapo dape galna gita mangan. Je manchisogimin dakgni kamna chanchie chol dasoani ra oprake bimangko dakatani dakgni kam onga jeon ro.ong ko aningoniko bikotgen. Jao 4-5 salrangna a.ako choe galtimgipako rakigen. A,ningniko ro.ongko Oprake bimangko dakatani chi dakgen. Ia ko dakani simarangara patta bhara ongipa biap ona ongen henikon batbatgipa 4530 tonnes/annum ro.ongko bikote pangna bilsian galgen ao a.kol puani bar o.ongko gopretaniko ia biap o manchisoani donga.

Tank rango chi ringanirangko aro gosisina git aua biap o on.gen. Chugimik chi ia kamna nangani ra 5.0 KLD jekon ringnagita (1 KLD) moila ko raalna (3 KLD) aro ge.a gamani na ro.ongko bikotanio maming namgijani samtangtangna ong.jawa. Ia oprake bimangko dakatani ra ningao ro.ong dongipakao bikotna gita dakaha. Ino ro.ongko bikotgiparango ba rakkina gita tariaha. Ro.ongko bikotani biap ra Song Bollonggre, P.O. Dhanua, P.S. Tura, District: West Garo Hills, State- Meghalaya o onga je Nikon batbatgipa 4530 Tonns/annum ro.ongrango ninganiko bilsa rikit bikotaniko dakgen. Ia manchisogimin kamko kana gita nisusaaniko Directorate Meghalaya Environment ni onaha jekon ML/SEIAA/MIN/WGH/P-94/2020/4/1534 chitti No Tarik Shillong 14th January ni 2021 o onaha.

Ka.gni Kamrangna Chancie Chol daksona Niksenggipa Dingtangrikani

1. Network gnang jakkalna Chanchisogimin No. SIA/ML/MIN/56207/2020
2. SEIAA, Meghalayani sulsul ongimin lekkani no. -----
3. Kamko manchisogimin ni bimung Shri Mathew Ch Momin
4. Songdongram biap aro mobile no. Village- Ringrey Gittim, PO-
Tura, District- West Garo Hills, Meghalaya
5. Ka.gni kamrangna chancie chol daksona dongimin bimung Boulder Stone mine
6. Biap Song Bollonggre, P.O. Dhanua,
P.S. Tura, District: West Garo Hills, State- Meghalaya
7. Songni Bimung Bollonggre
8. Post Office Dhanua
9. District West Garo Hills
10. Ro.ong Cho.e bikotnagipa ni bimung Boulderstone
11. Ro. ong Cho.na gita biap ongimin 0.80 Ha
12. Batbatsranggipa aro kombibatsranggipa mRL ro.ong bikotna gita biap ongigimin 90
Mrl oni 81 Mrl
13. Krongko nangrimate donani

Krong	Apala/Gipeng	Salaram ba saliram ni chel. Ako chanani
1	25° 39' 12.96"	89° 57' 38.59"
2	25° 39' 14.67"	89° 57' 40.07"
3	25° 39' 13.74"	89° 57' 43.92"
4	25° 39' 11.45"	89° 57' 42.00"

14. Cjhugimik a.ani kosako jakkalna dongipa 6,28,400 MT
15. Manchisogimin bite/bilsio 4530 Tons/bilsio
16. Ro.ongko bikotna somoi ongimin 10 years
17. Ro.ong bikotani bite/ salo 15.1 tons
18. Ro.ongko bikotna chol pue daka Kulie rua kolchi adha kae goprete ba akol
19. Kam ka.ani salrang 300
20. Kam Ka.ani somoi/salo 08 hrs batbatgipa, salni somoi
21. Kamko kanagipa manderang 10
22. Gari ni reruratna manani/ salo 1 dumpers
23. Maidakgipa a.a Mande ni antang kanggimin a.a
24. Biaponi Sepangbatgipa ro.ong angipa rama 0.2 km SW
25. QCI ni bimung ao QCI No GEOGREEN ENVIRO HOUSE PVT
LTD,LUCKNOW
NABET/EIA/1720/IA0023
26. Ian ni gita mai ba casein ningao dongani Dongja
27. Manchisogim CER ni dam 95,000
28. Manchisogimin EMP ni dam 3,39,000/-
29. Bol gena nanggipa 300 pang

Moila gri Balwa ni gun

Batbatsrangipa **PM₁₀** ni gamchatani ko AAQ4 46.0 µg/m³ o nikna gita mana indiba bosturangko badingani biapo ba bringipa biapo kanta 24 ni gisepode de umi bonchotgipa sima ra 100 µg/m³ onga. Biap ni dalanio pangchake suale mangipa ko nikna gita **PM₁₀** ni chimongani ra 24.0 – 46.0 µg/m³.

Batbatsrangipa **PM₂₅** ni gun ko AAQ4 36.0 µg/m³ onikna gita mana indiba bostiko badingani biapo ba bringipa biapo kanta 24 ni gisepode uni sima ra 36.0 µg/m³. biap ni dalanio oangchake suale mangipa ko nikna gita ni **PM₂₅** chimonganira 24.0 – 46.0 µg/m³.

Diglaparao batbatsrangipa ni gun ko **SO₂** 4.70 µg/m³ o nikna gita mana indiba kanta 24 ni gisepode uni bonchotgipa sima ra badingani biap ba bringgipa biapo 80.00 µg/m³ onga. Biap ni dalanio pangchake suale mangipa **SO₂** ko nikna gita 1.10 to 4.70µg/m³ µg/m³ jeon komibatgipa chimongani song AAQ3 4.70 µg/m³ ko nikna gita mana.

Batbatsrangipa **NO₂** ni gun ko 18.0 µg/m³ AAQ6 o nikna gita mana indiba kanta 24 ni simao 80 µg/m³ ko badingani biap ba bringgipa biap o nikna mana. Biap ni dalanio pangchake suale mangipa **NO₂** ko nikna gita 8.0-18.0 µg/m³ jeon komibatgipa chimongani song AAQ3.

Knasokna amgijani Gun:

Knasokna amgijani gamanrirangko 08 biaprango loe mana niko nikna gita ua biap o mana. Komibatgipa oni batbatgipa gamanirang salgimiko 33.1 Leq dB aro 36.1 Leq dB nikna gita mana Arow al ni somoio komibatgipa oni batbatgipa gamanirang ko 24.2 Leq dB oni 27.3 Leq dB ona nika mana.

Chini ni gun:

Aningo Donggipa Chi:

1. Chi ko nirokani somoi chi ni PH ni dingtangani ra 6.07 oni 7.49 onga
2. Chu.gimik jronggimin mangrakgipani dingtanganira 16.45 mg/l oni 174.0 mg/l onga
3. Chu.gimik Caco 3 ni rak.kaniko 2.0 mg/l oni 32.0 mg/l ona nikna guta mana
4. Nikna amgijagipako sangipa ni poraigimin o pangchakani gita Ecoli ingipa aro Coliforms dongja
5. A.ningo donggipa chiko poraianio oangchakgimin gita chi ringna namgipa onga

Kosakni Chi:

Dingtangdingtang dake mesokgimin o pangchake on.gimin hisap ni gita PH ra 7.10 Oni 7.70 onga jean onгна nanga ni hisap, 6.5 oni 8.5 CPCB ong.achim. Ganol chini kamachi chi ni PH ra 7.70 ko nikna gita mana (SWQ1). Kosakni chi jekon porika ra.aniko dakani uno maming namgija brinani rang ko chio nikna gita manja.

Aning ni Asal ni Gun:

Biap ko porika ra.gimin ni gita de chu.gimik biap an an.cheng rara gipa asal onga Ia biap o 4.8% oni 64.6% ona asal ni dingtangani rokom donga.ia a.a ko porika raani gita 21.2% oni 46.4% ona adubek dingtanga, A.ste ni dingtangani rokom ra 14.2% oni 48.9% ona ongen.

1. Pangchake chanchignigipa gita a.ani asal PH ni rkom 5.24 Dhal Basti (a.ningni ko bikotgipa ro.ongni biap) oni 6.18 sigia jean asal ko alkaline onga ine mesoka
2. Dakbewal cholon Dhal Basti o komibatgipa 332.6 umhos/cm, indiba song Chaprio batbatgipa 340.6 umhos/cm onga
3. Magnesium ni rokom dhal Bastio 2.0 mg/100 gm oni 3.40 gm/100 gm Dulungo onga
4. Chugimik ko suale asloniko mangimin ni gita nitrogen, Phosphorous aro Potassium ni rokom 25.4 oni 27.6 mg/100gm, 0.72 oni 0.82 mg/100gm, 0.20 oni 0.62 mg/100mg onga.

Janngi gnanggiparangni mai dake samtangtangni bimang baksa nangrimgrikani aro asako donngengipa janggi gnanggipa mamal rang:

Porika ragimino pangchake je biap kon niaha uno, nosto onganiko, janggi gnangipaarangni samtangtango nangrimgrikaniio nikna gita manja indiba kang.gimin burungranko manchisogimin biapo nikna gita mana.

Jilmani koros kaani biding:

Ro.ongranko cho.e bikotani manchisogimin kam chi banga manderangna kam ko onani chol ongen jekon Song Bollonggre, P.O. Dhanua, P.S. Tura, District: West Garo Hills, State-Meghalaya o songdonggiparang na kam ka.ani chol ko rabaani ongen ar a.ani dalani 0.80 Ha ongachim. Porika ra. Anigita je a.akon onachim uno nok, chi aro current rang etadi, komianikiko nikna gita mana, Indiba ia ro.ongko bikotna machisogipa kam ni a.sel ia komianirangko gimaatna mange nine kadongsoa.

A.a ni samtangtani nangtinggrikani:

Ro.ongko bikotanian a.ningniko bostu donggiparangko cho.e galanin onga. Fa ni asel a.ani samtangtango dongiparangna banga namgijaniko rabaa. Mongsongbate kulie rua kolchi adha kae goprete ba akolko pue ro.ongko bikotaniko dako namijaniko rabarongbata.

Uisogimin nangtinggrikani:

A.a ko jakkalani/a. ako pindapani

A.a ro.ongarigipa onga aro uno chonchongipa ro. ongranko bange nikna gita mana, ia a.a ro.ongko akol pue bikotna bilongen namgipa onga. Para ragimin a.ao maming burug ba gam age. anirang dongja. Ro. ongko mai dake a.a ongimin niko bikotgen ba jakkalgen uko Table 4-1: o nikna gita mana. Porika ragimino pangchake a.ako jakkalani/a.ako pindapani ko kamao mesoka (10km Nosto ongani ko komiatna dongipa bostu baksa bijatchi ni biap). Ro.ongko bikotna tarisogimin gitade bil bongimin bichal kagiparang je a.ningiko bikotaniko rachakjachim uko bipilnagita mangen, a.ani to aro bolrangko ge.aniko dakgen. Aro akol ranggo chiko ripingna gita machisoaniba gnang.

Samtangtango chini nangtinggrikani:

Ro.ongko bikotani asel aningni aro kosakni chi ni jokanirang dingtangaona soknagita manjawa. Porika ragimino pangchake chi ni gun ko niani o samtangtango chi ni nangtinggrikaniara ia kam na maming namgijaniko raboana soktjawa.

Uisogimin Nangtinggrikani:

Ro. ongko akol pue adha oprake bikotani chol ko jakkalani asel ia ro. ongko bikotnagita kam ko ka.anio maming namgijaniko chi ni kosako ragataniko nikna gita manja. Maming git aba chi ni gun o ba chi ni komianiko aningni chio nikna gita manja maina chi ran amen tu.a. Kosakni chi ni jokanirang ba dingtange jokanirangko nikna gita manja ba golmal onganiko ba nikmanja. Uni a.sel an maming namjgijani ko aningni chio ba chi kosako nikna gita manja. Bhara ragimin a.a ra a.bri a.kong aro ro.ong rara dakgipa biap onga jeon tongtong mikka chi jokkaniko nikna gita mana. Kam kamitingo chi rebaaniko mika wachi kario san nikna gita mana. A.kol ningo mikka wakario chi gapa ko nikna mana. Mittam chi de selgipa ba binekgipa biapranggita jokanga aro una agre chi dongrikgipadnande chi rutaianiko mikka wachikario ba uni jaman dakna gita nanga. Mika wachi kario je chi an tongtong ga.aka ua chi de a.kol rango nape uko gapdoatgen aro jean tongtong ga.akja uarang de kamachi jokkangskagen. Bilsio batbatgipa mikka chi ara 2500 mm oni 3000 mm donga. A.kolo chi gaptogipakoba chi 10 HP disel ni pump chi rutaianiko dakgen jekon jaman jangilo ba dakangkugen. Kam kana nagijagipa akolrango ba chi gapdoani ko nikgen jekon ge.anirangna run agita jakkalgenaro ua chi ko rutaianiko nalah rango ba dakgen. Roong ni pakma rangko chikongni kamao rikaniko dakgen je ko mikka wachi kario susrange galaniko chekna gita rika. Mikka wachi kario mikka chi a.rongrongo ga.aka je an Salgro-saliram osan jo.olaniko nika. Maina ro.ongko bikotaniara chugimikan rabgipasa onga maming chi bringipa ko bikotani dongjawa aro indaken maming namgijani ko chi na rabaani dongjawa, Je chimongiminrangan dongachim uko kosakoni kamaona kamko kagen. Ro.ongko bikotgipa biapo chi ko rongtalatgipako bosaijawa. Indaken maming namgijaniko chi ni kosako nikna gita manjawa. Chuongagita chelaniko chining baksa aro kam kana jakkalgipa biap baksa dongen aro uamang maming dake ba kam kamitingo chagronganirang dongjawa.

Noktangni ongkatgipa chi gnang moila bringipa

Maming dakeba ro.ongko bikotgipa biap o noktangni ongkatgipa chi bringipa moilarang ko nikna gita manjawa, colony dongjani asel. Aro ia noktangoni moila jokgipani asel maming dakeba chiningo namgijaniko rabaani dongjawa.

Kosako jokgijani

Poraigimin biap ara ontisa rangipa aro nikwatgipa noksaara abri akkuang aro ro.tengarigipa biap onga. Kosako jokgijani a.sel ba mamingkengni dongjawa maina ia biapon kosako chi jokani dongja.

Komiatani chol:

Chelgrikani nanganitan chi ni bokko donga uni a.selan chiningni chi baksa kam kagipa biapo cha grongani ko nikjawa.

Samtangtango balwani nangtinggrikani

Ro.ongko pue bikotanian adumu rangko bikotania sokata jean ro.ongko chilani ba galonani, salrurani a.sel onga. Moila gri balwa ni nangtinggrikani ara ro.ong bikotgipa biap ni namgija balwani jokanio aro mikka wagni bas al rakanio pangchaka. Ro.ongkora akol pue adha oprake bikotani chol ko jakkalani a.sel dingtang dingtang bimangni moil aba adunmu ko san nikna gita mana.

Uisohimin nangtinggrikani

Mongsongbatgipa balwa ko ro.ongko bikotgipa biapo rongtalgija ongatani ara moila onkatani asel onga jean ro.ongko bikotani a.sel, aningni to ko childoani a.sel aro balwa balani a.sel onga. United States environmental Protection agency ingipa indake aganai ko porika ragimino pangchake agananiko daka je ro.ongrangko bikotna mangsonganiko dakon uarang ko mathematics o pangchake sa to bikotgipani jatchio chimonganirangko baita rang onga uko machina gita jakkala jeon aningni to ko salruraaniba ga.aka Bilangatna dake mesokana gita bilakani bisik ko tona kam ko kana maniniko kamao mesoka:

A.ako cho.e galani

Bal ko chilani

Sale mangimin

Komiatani chol:

Chogimin Rama:- Tanggi ro.gipa WBM(chio rena songsrek ane tarigipa) Cho.gamin ramarangko soroko garirangni reani na tarigen aro uko nirokgen.

Gari reruratani:- Truck ba dumperrangko cho.gimin ramao maniate reaniko dakatnagita maina tarake salanira adumurangko jokaniko bariatniko rabaa. Garirango chakpilgija bosturangko gataniko champenga. Truck rangko chuongatgita enge wataniko dakgen aro uno garirang kasine ren agita nangen.

Jila jeon nokrangko biap rikna ongipa:- Bolrangko ge.aniko ro.ongko bikotna angipa chogimin rama sepang o dakgen je dakode ua adumurangko chamngna gita mangan.

Gipin Komiatani Chol

- Chirangko salantin satkikianiko dalgen
- Tarpolin rangko an.ne nirok sandianiko dakgen je dakode chirang ga.akaniko champengna gita mangan aro ranjoko chirang ko satkikianiko dakgen
- Sorokko sarokaniko antiprako dakgen je dakode sorok ko apsan dake rakkina mangan. Iako dakanichi garirang name reran agita mangan aro chi rang ga.akanikoba champengna mangan
- Garirangko name dake donaniko dakgen je dakode namgija balwa ni jokanirangko niroknagita mangan
- Bolrangko ge.aniko dakgen je dakode adumurangko sepanggipa songrango komiatnagita mangan.

Nangana bate gamanichi Samtangna namgija ongani

A.ani bak indinaride Kasingipa biap ko mangsonge donanioba gaaka. Garirang ni chakpilgija rerurana nanganirangko aro bosturang palnagita nok tarigiparang ni gamanirang ko ba nikrongja kali ro.ongko bikotna gita biap tarigipana agre maina ia ro.ongko bikotna jakkalgipa cholera Kulie rua kolchi adha kae goprete ba akol pue bikotani ong.a

Uisogimin Nangtinggrikani:

A.ani bak indinari kasingipa biap ko mangsonge donanioba ga.aka Garirang nib a bosturangko palna taripa biap ni gamanirang ko ba nikrongja kali ro.ongko bikotna gita biap taripana agre maina ia ro.ongko bikotna jakkalgipa cholera kulie rua kolchi adha kae goprte ba akol pue bikotani onga.

Uisogimin Nangtinggrikani

Akol pue ro.ongko bikotani asel chaktogija gamanirang ko knanagita mangen Gari ni gamanian gamanirang ni jaku ongen.

Komiatani chol:

Garirangni reruraniko name dake nirokaniko dakna gita nangen je dakode rake gamanirangko komiataniko rabanna mangen.

Gipinrangni asel gamaniko komiatari chol ko indake mesokangskagea:

S. No Cholrang

1. Chuongagita gamgijaniko diesel chi chalaigipa bosturang ba truck ba tractor ongen
2. Name terokrok cho.e tarigimin sorokrangko tarin agita agananiko dakgen je dakode garirang name sronge rena gita mangen
3. Gari chak.a gitasan bosturangko sikna gatna gita mangen je dakode gamanirangko komiatnagita mangen
4. Biap joljolo cha.gipa samsirang ba gamanirang ko aditan nirokgen
5. Chogimin rama rango chatinganirangko somoi somoi o ragalnagita nangen. Porongrong ramarang ongenchimode uno a.arang ba jabolrang ko one uko srongatnagita somoi o dakna nangen
6. Ro. ongko bikotna Akol pumitingo matgipa sil rangchi puode gamanirangko komiatna gita mangen

Samtangtango nirokna tarisoani (EMP)

Ro.ongko bikotaniko daksoanio kragipa samtangtango nirokna tarisoani ko dakna nanggnirang, je dakode uko bikotanio maming nagijarangko chagronganiko champengna gita daka nirang ko ragata.

- Biapo kam kagiparang nan ok rukna onjawa
- Sepangrango songani ba bolrangko soaniko chamoenga
- Kam kagiparang na kandikbegipa mirakatani tomanirangko dakani je dakode uamang ia ro.ongko bikotanioi maim ai rangko simsakna niamrangko dakna gita nangen uamang masina gita mangen. Aro ia indake tomanirangko gisep gisep daktaitaianiko dakgen
- Ia kam ka.anio matburungrangna maiba a.sel onгна nagode uamangko name nirok sandina nanga
- Bol wa.arang ko denanirang ko dakna gita manjawa

- Burungni mikmalgijagipa matburungrang ro.ongko bikotgipa sepangrangona rebaani somoirangko ua kam ko gelna gita nangen

Gari ni gamanirang gambewal na bate gamna gita manjawa

- Nangdinggipa biap rango ro.ongko bikotna gita manjawa
- Mikmalgijagipa burungni matburungrangko reruraaniko nikode uamangko uno kagiparang rikatanagita ba mandikatnagita manjawa indiba kam kagiparang antangtanga ua biap oni reangna gita nangen

Samtangtango nirokna tarigimin jilmani dakgnirang

S. No	Kam ka.ani	Donsogimin somoi
Balwa ni rongtalgijaniko nirokani		
1.	Bringija balwa namgipa ko niroknagita MOEFni dongimin (PM ₁₀ , SO ₂ , & NO ₂)	Bilsio changgni, mikka wachi kari na agre
Chini Gunko Nirokani		
2.	Chibimaniko chi ni gun ko nirokani	Bilsio changgni, mikka wachi kari na agre
3.	Monitoring of one sample of tube well and open well at mine/nearby location. Parameters are essential, parameters as per IS:10500:2012	Bilsio changgni, mikka wachi kari na agre
4.	Chi sataniko nirokani	Salanito rogipa chiko sataniko dakna gita nangen
Gamani gun ko nirokani		
5.	Noise in the ambient atmosphere in mining lease	Bilsio changgni, mikka wachi kari na agre
Greenbelt ko nirokani		
6.	Greenbelt ko namdapani ni nirokani somoi ro.ongko bikotaniko machisoanio pangchake	Bilsio anti
A.ningni to ko nirokani gun		
7.	Gedok biap ni aningni to	Bilsio changgni, mikka wachi kari na agre

Ia Manchisogimin kam rai a songo songdonggipa manderang na kam kae chana chol ko rabaa je rangan roongko aning niko bikotani, gari salruraani aro game gee chanirang onga. Ia ko dakani chi mangipa tangka paisa rangko Government ni namgnina onga je an asong ko namroro silrooaniio dakchakgen. Tarake churorogipa Meghalaya songjinmao ia bosturangara namen manderang ni nagnikgipa onngen. Ia kam ko kana mamchisoanio maming namgija ko samtangtango dongiparangna rabaja aro je namgijarang dongenchioba ia ko nirokna tarisoggiminan warachakaniko ongen.